

Beste leden en relaties,

Het zonnetje schijnt uitbundig de laatste dagen, de buitentemperaturen lopen op, de meteorologische lente is begonnen. Het was even alles tegelijk: rokjesdag, cabriodag, motordag, bootjesdag, terrasjesdag, buitenspeeldag, ramenlapdag... Op de eerste zonnige en warme dagen van het jaar zijn wij als die koeien die eindelijk de wei in mogen na een hele winter op stal te hebben gestaan.

Maar “maart roert zijn staart” en “april doet wat hij wil”. Dit soort weerspreuken waren de Buienradar voor onze voorouders. Eeuwenlang hebben zij zich vastgeklampt aan weerspreuken. Dus laten we nog maar niet te vroeg juichen.

In deze lente nieuwsbrief hebben we voor jullie weer de nodige frisse nieuwtjes en heemkundige wetenswaardigheden bij elkaar gesprokkeld.

Bestuur en Werkgroep Communicatie.

Gemeente Reusel-De Mierden 25 jaar

Dit jaar viert onze gemeente, sinds 1 januari 1997 als Reusel-De Mierden, de oprichting van het samengaan van de vier kernen Hooge en Lage Mierde, Hulsel en Reusel.

De gemeente wil met deze viering een gevoel van trots en verbinding creëren onder inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en tevens bezoekers en inwoners attent maken op al het moois dat onze gemeente te bieden heeft aan landschap, cultuur en recreatie.

Het moet een feest zijn voor alle inwoners met een uitstraling voor en over de hele gemeente. De festiviteiten dienen zich over het hele grondgebied van de gemeente af te spelen en de verschillende activiteiten moeten zoveel mogelijk inwoners bereiken.

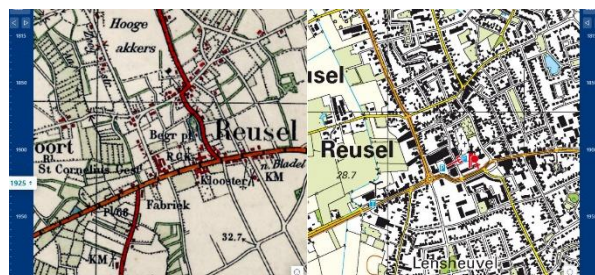
De dorpsraden en HWR zijn inmiddels benaderd door de gemeente en met elkaar trachten wij diverse activiteiten te ontplooiën om dit jubileum glans te geven. De intentie is om het jubileum te vieren in een weekend eind september dus, mocht u ideeën hebben, laat ze ons weten.

In ons net verschenen kwartaalblad de Schééper werd aan het 6 jaar durende fusieproces dat aan de samenvoeging vooraf ging uitgebreid aandacht geschonken.

Vergelijk uw woonplaats van nu met ruim 200 jaar geleden

Waarschijnlijk kennen enkelen van jullie al de website topotijdreis.nl waar je een digitale tijdreis door je eigen leefomgeving kunt maken. Deze website is nu aangepast en toegankelijker gemaakt. Je kunt nu ook kaarten vergelijken en deze kaarten delen met anderen. Vergelijk bijvoorbeeld hoe Reusel er in 1925 uitzag en nu.

Neem eens een kijkje! www.topotijdreis.nl

Het Dialectendoeboek. De schatkamer van 90 jaar Meertens Instituut.

Het Meertens Instituut in Amsterdam verzamelt al 90 jaar gegevens over de Nederlandse dialecten. Medewerkers van het instituut trokken het land in om overal, eerst met pen en papier, later met bandrecorders en nog later laptops, opnamen te maken van hoe mensen spraken. De klok werd stilgezet en na een kopje koffie vertelden mensen hoe het leven en hoe de taal vroeger was. Omdat vanaf het begin vooral ook oudere mensen werden geïnterviewd, krijgen we zo een inkijk in de taal van de Nederlanders tot diep in de negentiende eeuw. In de afgelopen decennia heeft het Meertens Instituut heel veel gegevens uit dat onderzoek gedigitaliseerd en online geplaatst: duizenden uren geluidsopnamen, door lokale dialectliefhebbers ingevulde vragenlijsten, landkaarten waarop is ingetekend waar bepaalde woorden werden gebruikt, en veel meer. Het is een digitale schatkamer voor onderzoekers.

In het Dialectendoeboek demonstreren 35 dialectwetenschappers op een aanstekelijke

manier wat er allemaal te halen is en op welke manier iedereen zelf het goud kan delven uit de digitale mijnen die vierentwintig uur per dag open liggen.

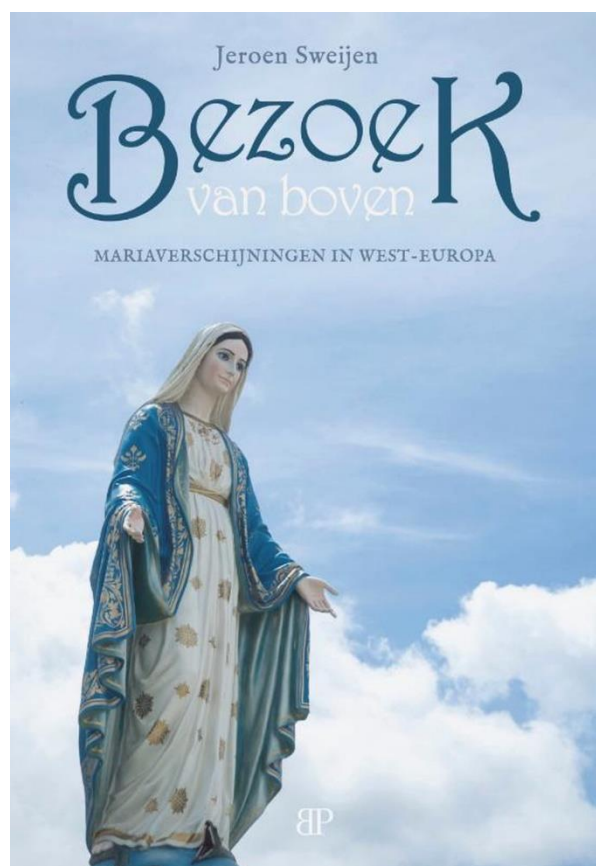
Bestelinformatie:

<https://www.bornmeer.nl/winkel/het-dialectendoeboek/>

Uit de bibliotheek van de HWR

Deze nieuwe rubriek in onze nieuwsbrief stelt één van de boeken die in de collectie van de HWR zijn opgenomen centraal.

Deze maand “Bezoek van boven”. Dit kloeki werk geschreven door de oud-inwoner van Reusel, Jeroen Sweijen, besteedt aandacht aan 120 bedevaartplaatsen in West- Europa. Hieronder ook de bekende plaatsen in de Kempen die op een of ander manier iets speciaals met de verering van Maria hebben, zoals Spoordonk, Meerveldhoven en Reusel.

Van iedere bedevaartplaats beschrijft hij het verhaal dat hoort bij de verschijning, of de omstandigheden waaronder een beeld gevonden

werd en de gevolgen die dat had. Hierdoor ontstaat een beeld van de beleving van de gewone mensen in de afgelopen eeuwen. Hij zegt daar zelf van:

“Het zijn verhalen die soms al eeuwenlang leven. De plekken waar Maria wordt vereerd zijn nog steeds belangrijk. (.....) Maar je kunt het boek als het ware ook lezen de sprookjes van Grimm. Ik oordeel niet over de verhalen”. (Eindhovens Dagblad 18 januari 2021).

Het is niet een boek om in een ruk uit te lezen, maar om rustig door te bladeren en enkele van de verhalen te lezen.

Uit het HWR archief

Omtrent de dynamietfabriek, waar nu reeds twee ontploffingen, met vernieling der afzonderlijke gebouwen, hebben plaats gehad, deelt men nader mede:
De dynamietfabriek is gelegen in de Kempen, op het grondgebied van Arendonck, niet ver van Postel en Reusel.
Te Arendonck heeft men weinig van den schok gevoeld; te Reusel en te Postel integendeel daverde de grond alsof er een aardbeving was.

De Tijd : godsdienstig-staatkundig dagblad op 26 augustus 1892

Omtrent de dynamietfabriek, waar nu reeds twee ontploffingen, met vernieling der afzonderlijke gebouwen hebben plaats gehad, deelt men nader mede:

De dynamietfabriek is gelegen in de Kempen, op het grondgebied van Arendonck, niet ver van Postel en Reusel.

Te Arendonck heeft men weinig van de schok gevoeld; te Reusel en Postel integendeel daverde de grond alsof er een aardbeving was.

De fabriek bestaat uit een aantal kleine gebouwen, die allen genummerd zijn; deze gebouwen zijn omgeven door een hoogen en breeden dam.

Het is in 't gebouw nummer 2 waar nitroglycerine vervaardigd wordt, dat de eerste ontploffing plaats had. Om deze stof te vervaardigen, gebruikt men zwavelzuur, salpeterzuur en glycerine; hiervan maakt men een mengsel, dat onder glazen klokken in vazen van dezelfde stof

geplaatst wordt. Men zet deze vazen boven een grooten waterbak.

Het mengsel moet gedurende eenige uren gisten; na de gisting bekomt men de nitro, die dan op de oppervlakte drijft. Gebeurt de gisting niet schielijk, of is er eenig ander gevaar, dan doet men het mengsel langs de kranen in de waterbak vloeien.

's Avonds had men 35 klokken mengsel bereid, ieder van 6 kilo.

Om 2 uren 's nachts bespeurde men een te groote gisting, men zag zelfs damp (of rook) uit het gebouw te voorschijn komen. Dat men dus elk oogenblik een ontploffing kon verwachten, durfde men zich niet in het gebouw wagen, om de kranen te openen. Te 5 uren had de ontploffing plaats. Van het gebouw bleef niets over. Alles vormde in de lucht een groote stofwolk. Op het oogenblik van de ontploffing waren de werklieden nog niet in de fabriek.

De directeur was afwezig.

Te Arendonck gaan over diens afwezigheid veel klachten op.

De tweede ontploffing te Arendonck is buitengewoon geweldig geweest, op veel plaatsen zijn ramen en ruiten verbrijzeld. In de Gasthuisstraat, op omtrent een halfuur afstand van de plaats der ramp, bij juffrouw Maes, viel zelfs een lustre in duizend stukken naar beneden. Te Rethy, Postel, Turnhout, Reusel, Weelde, Poppel, Raevens en in andere gemeenten is de schok gevoeld. Te Poppel, waar een rechter op zijn kasteel verbleef, viel deze door de slag uit zijn bedstede.

Het is in 't gebouw no.1, waar men ook nitroglycerine vervaardigt, dat nu de ontploffing heeft plaats gehad. Men had Zondag-namiddag 16 bokalen mengsel bereid; dit mengsel moest een zekere hoeveelheid nitro-glycerine gegeven hebben, doch het was een te groote gisting gekomen, en de ontploffing had plaats. De nachtwaker Bovillard, die 's nachts gedurig de ronde doet, had niets gemerkt. De ontploffing is dus oogenblikkelijk geweest. De pannen van bijna al de gebouwen der fabriek zijn weggeslingerd, bijna alle ruiten zijn verbrijzeld, zelfs de deur van het magazijn, waar duizenden kilo's dynamiet in depôt liggen, werd beschadigd.

Van het gebouw is niets overgebleven.

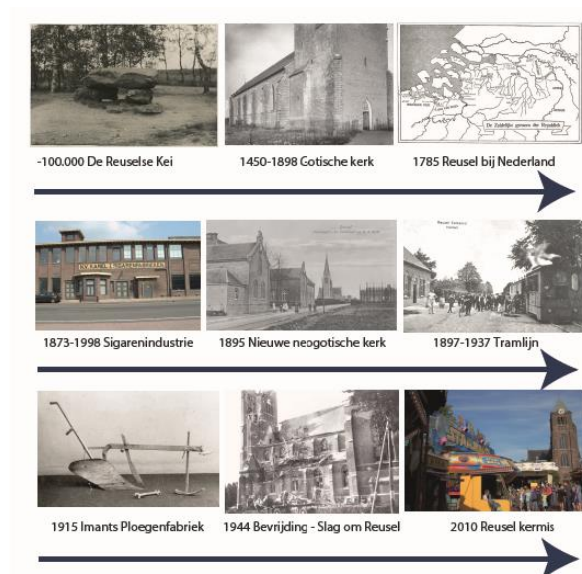
Canon van Reusel

Ben je geïnteresseerd in de geschiedenis van Reusel of wil je daarvan iets meer weten, kijk dan eens op onze website www.heemkundereusel.nl en klik onder “Activiteiten” de Canon van Reusel eens aan.

Canon van Reusel

Je ziet daar in een beperkt aantal beelden verschillende aspecten over het ontstaan van Reusel.

Ook voor de jeugd een leerzame presentatie die de belangstelling voor onze geschiedenis kan aanwakken en mogelijk kan leiden tot deelname aan onze Heemkunde Werkgroep Reusel.

Werkgroepen

Nu de coronaperikelen hopelijk op haar einde lopen wordt het hoog tijd om onze activiteiten weer nieuw leven in te blazen.

Natuurlijk zijn de lopende zaken zoveel als mogelijk was doorgedaan maar er is ook nogal wat blijven liggen.

Door onze toekomstige huisvesting, de noodzakelijke inventarisatie van onze gehele collectie en de digitalisering daarvan wordt de druk op onze werkgroepen steeds groter.

We zijn dus steeds op zoek naar leden die geïnteresseerd zijn in de dynamische wereld van ons erfgoed en daarin een rol willen spelen.

Dus, aarzel niet en neem even contact op om je aan te melden, je bent meer dan van harte welkom.

BrabantinBeelden

In de jaren 50 en 60 van de vorige eeuw hebben de cameramensen van de Enschedese cineast en zakenman Johan Adolfs het Brabantse dorpsleven van Aalst tot Zeeland op film vastgelegd. Zo werd er ook een film gemaakt over Reusel.

Ons bereikte een oproep van BrabantinBeelden die de originele 8mm “Adolfsfilms” aan het verzamelen zijn om deze met de meest moderne hulpmiddelen te digitaliseren. Samen met diverse andere videobanden van karakteristieke Reuselse onderwerpen zoals de Stille Omgang en andere processie en optochten werd de originele film naar het BHIC in den Bosch gebracht.

Nieuwtjes

Indien je nieuwsfeiten, berichten of heemkundige aardigheden hebt waarvan je ook je mede-lezers op de hoogte wil stellen kun je die altijd toezenden aan het secretariaat. Wij delen de informatie vervolgens in de eerstvolgende nieuwsbrief met onze geïnteresseerde “abonnees”.

Nieuwsbrieven

Deze maand ontving het HWR secretariaat diverse nieuwsbrieven van collega verenigingen. Deze zijn hier te lezen:

Nieuwsbrief Brabanders en hun Taal - februari 2022: <https://bit.ly/3NgQXaG>

Nieuwsbrief Erfgoed Brabant - februari 2022: <https://bit.ly/3qylvtL>

Nieuwsbrief Brabants Erfgoed - maart 2022: <https://bit.ly/3qwsOn3>

Nieuwsbrief BHIC - maart 2022: <https://bit.ly/3IAWohj>

Mededelingenblad Heemkundekring Weerderheem Valkenswaard - maart 2022: <https://bit.ly/3L5rvnG>

Nieuwsbrief Brabants Heem - maart 2022: <https://bit.ly/3lz1pqz>

Nieuwsbrief Heemkunde de Heerlijkheid Oirschot - maart 2022: <https://bit.ly/3IAuXUI>

Nieuwsbrief Erfgoedvereniging Dye van Best - maart 2022: <https://bit.ly/3tCBpGJ>

Nieuwsbrief heemkundekring Amalia van Solms Baarle-Nassau/Hertog - maart 2022: <https://bit.ly/3wv4Ego>

De Koerier van Brabants Heem - december 2021 nr 92: <https://bit.ly/3D9Z7Nn>

Onze nieuwsbrief is vanaf nu ook bereikbaar via een prominente plek op de homepage van onze HWR website.

Wil jij onze Nieuwsbrief ook regelmatig ontvangen stuur dan een email naar secretaris@heemkundereusel.nl

Ook voor afmeldingen mailen naar secretaris@heemkundereusel.nl

Deze HWR nieuwsbrief en oudere afleveringen zijn terug te lezen in een archief op onze website: heemkundereusel.nl/nieuwsbrief.html

Aan de kaak stellen

De uitdrukking ‘iets aan de kaak stellen’ houdt in dat je iets in de openbaarheid brengt wat je niet bevalt, bijvoorbeeld sociale misstanden of onethische praktijken. Minder bekend is dat je ook personen aan de kaak kunt stellen. Zij worden dan bespot of in het openbaar belachelijk gemaakt. En onder ‘kaak’ verstaan we nog wel meer dingen.

Oorspronkelijk betekende ‘kaak’ een platte ijzeren kooi, een stellage of steiger. Hierop bonden executeurs de misdadigers vast om hen te geselen of te brandmerken. En als de betreffende zondaar al dood was, werd diens lijk aan de kaak vastgemaakt en ritueel verminkt, met teer ingesmeerd en/of ontleed. Daarna bleven de restanten nog enige tijd hangen ter afschrikking van wannebe-criminelen, om vervolgens weg te rotten of ten prooi te vallen aan hongerige kraaien.

Vroeger stelde men de veroordeelden op de kaak en niet aan de kaak, omdat zij op het schavot moesten plaatsnemen. In de loop van de tijd veranderde de strafpraktijk en hoefden misdadigers niet meer op een verhoging plaats te nemen. De beulen bonden de persoon vast aan een paal, waarmee zij ‘aan de kaak gesteld’ werden. Zodoende heeft kaak ook de betekenis van schandpaal gekregen.

Kaakje als koekje

Duidelijk mag zijn dat ‘aan de kaak stellen’ niets te maken heeft met het zogeheten koekje ‘de kaak’, ook wel bekend als het Mariakaakje. En evenmin met de stellage waarmee deze koekjes verpulverd worden: de kaak als kauwscharnier oftewel de botten rond onze mondspleet.

Over het fenomeen kaakje in de betekenis van koekje valt overigens nog wel iets aardigs aan de kaak te stellen. De vroegere minister-president Willem Drees (1895 – 1988) ontving in 1947 twee hoge Amerikaanse vertegenwoordigers in zijn huis aan de Beeklaan 502 in Den Haag. Ze kwamen bij elkaar om te praten over de toekenning van financiering in het kader van de Marshallhulp. Drees’ vrouw bediende beide heren met een karig kopje thee en een Mariakaakje.

Volgens het verhaal – of het echt Mariakaakjes waren is niet zeker – waren de Amerikanen behoorlijk onder de indruk van de Hollandse bescheidenheid van Drees. Aan een land met zo'n doodgewone en zuinige minister-president was elke financiële hulp goed besteed.

Doe maar gewoon

Drees' ingetogenheid had resultaat, maar ook zonder de Mariakaakjes was het vast wel goed gekomen. Nederland kreeg in de jaren daarna een stevige financiële injectie uit de Verenigde Staten, wat een flinke ruggensteun was voor het naoorlogse economische herstel.

De Amerikaanse waardering is goed vergelijkbaar met de bewondering van buitenlanders in de zeventiende eeuw voor de fameuze hoofd-admiraal Michiel de Ruyter. 'Bestvaer' (beste vader) De Ruyter liep regelmatig, gehuld in alledaagse kledij, met zijn gezin door Amsterdam en sprak dan op straat mensen aan uit allerlei rangen en standen. Zonder kapsones. Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg.

Als we iets kunnen leren van het zogenoemde Mariakaakje-overleg van Drees is het wel het volgende: als je iets aan de kaak wilt stellen, doe dat dan in alle bescheidenheid en serveer je gesprekspartner een Mariakaakje of desnoods een ander koekje: lange vingers en kokosmakronen doen het ook vaak goed!

Dat is een stuk socialer en slimmer dan hoe onze voorouders het aanpakten door iemand – door of levend – openlijk aan de schandpaal nagelen.

Bron: Historiek